

ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Issn: 1309-9302 <http://sobiad.odu.edu.tr>
Cilt: 3 Sayı: 6 Aralık 2012

**SİCİLL-İ AHVÂL DEFTERLERİNE GÖRE ORDU DOĞUMLU
MEMURLAR**
***ACCORDING TO PERSONAL REGISTRIES (SİCİLL-İ AHVÂL), OFFICIALS
BORN IN ORDU***

Ahmet YADI*

Öz

Bu makalede, son dönem Osmanlı devlet memurlarına ait biyografilerin yazımında en önemli kaynağı teşkil eden Sicill-i Ahvâl Defterleri esas alınarak Ordu doğumlu devlet memurlarının özgeçmişleri ele alınmıştır.

Anahtar Sözcükler: Ordu, Ordulu Memurlar, Sicill-i Ahvâl.

Abstract

In this study, the curriculum vitae of Ottoman State Officials, born in Ordu, will be put forward by examining the information on registers of curriculum vitae which constitute the basic source for the biographies of Ottoman State Officials.

Keywords: Ordu, Officials of Ordu, Personal Registry.

Giriş

Osmanlı Devleti'nin *en uzun yüzyılı* olarak nitelenen XIX. yüzyılda yapılan reformlardan biri de memurlarla ilgili düzenlemelerdir. Devlet idaresinde kurumsallaşmanın arttığı, bürokrasinin uzmanlaştığı ve daha fazla merkezîyetçi bir görünüm kazandığı bu dönemde memur istihdamı konusunda birtakım köklü değişiklikler yapılmıştır. Osmanlı devlet teşkilatında görev alan memurlara ait

* Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi.

resmi belgelerin kaydedildiği defterlerin tescili işlemine *Sicill-i Ahvâl*, meydana gelen defterlere de *Sicill-i Umumî* adı verilmiştir.¹

Osmanlı Devleti hizmetinde çalışan memurların biyografilerinin kaydedildiği ve hizmetlerindeki değişiklikleri gösteren sicillerin tutulması hususunda önemli bir çalışma, II. Abdülhamit'in saltanatı başlangıcında (6 Şubat 1879) *Sicill-i Ahvâl Komisyonu*'nun kuruluşu ile olmuştur.² Sicill-i Ahvâl Komisyonu, 1887'de tespit edilen bir tarifeye göre, ilmiye ve askeriye dışındaki mülkiye ve adliye memurlarının sicil kayıtları hülasalarını toplamıştır.³ Daha sonra yapılan ıslahatların tüm vilayetleri kapsamı, gayrimüslim memurların daha önce bulunmadıkları görevlere getirilecek olmaları ve diğer bazı sebepler, memur seçimi ve tayininde değişikliğe gidilmesini de beraberinde getirdi. Bu sebeplerle, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu* lağvedilmiş ve 1896'da *Memurîn-i Mülkiye Komisyonu* kurulmuştur.⁴ Bu komisyonun amacı ise memurların atama, nakil, azil, seçimi ve teftişleri ile ilgili iş ve işlemleri yerine getirmektir. Ayrıca mülkiye ve maliye müfettişleri de memurların görevlerini doğru yapıp yapmadıklarını teftiş edecekler ve tuttukları raporları da her üç ayda bir Memurîn-i Mülkiye Komisyonu'na göndereceklerdi. Kısacası bu komisyon memurların hem atamaları hem de personel sicil sistemini düzenlemekten sorumluydu.⁵

1908 yılında II. Meşrutiyet'in ilanını müteakiben *Memurîn-i Mülkiye Komisyonu* kaldırılarak yerine *Sicill-i Ahvâl İdaresi* adıyla Dahiliye Nezareti'ne bağlı ayrı bir daire kurulmuştur. Osmanlı Devleti'nin yıkılışına kadar devam eden Dahiliye Nezareti Memurîn ve Sicill-i Ahvâl İdaresi tescil işlemleri, bu defterlere zeyl olacak şekilde ilave edilmiş, Memurîn Muamelât Dosyaları halinde tanzim edilerek saklanmıştır. Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun 1879'da kurulmasından 1909 yılına kadar süren bir zaman dilimi içinde yaklaşık 92.000 memurun sicil kayıtları 201 defterde toplanmıştır.⁶

Terceme-i hâl varakalarının kenarlarında bulunan sorulardan, bu evrakların nasıl doldurulacağı hakkında bilgi sahibi olmaktayız. Bu sicil varakalarında beş soru bulunmaktadır. Buna göre;

¹Yusuf İhsan Genç ve diğerleri, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, 2.Baskı, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, İstanbul 2000, s.240.

²Atıla Çetin, "Sicill-i Ahvâl Defterleri ve Dosyaları", *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 1992, s. 34.

³Bekir Küçüköğlü, "Son Devir Osmanlı Biyografik Kaynakları", *Vekayi'nüvis Makaleler*, İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları, İstanbul 1994, s.214.

⁴Gülden Sarıyıldız, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi(1879-1909)*, Der Yayınları, İstanbul 2004, s.89-90.

⁵Yasemin Beyazıt, "Sicill-i Ahvâl Defterleri'nin Tahlili ve Denizli Merkez Doğumlu Memurlar Üzerine Bir Prosopografi Denemesi", *Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu (Denizli, 6-7-8 Eylül 2006)*, Basılmamış Bildiri Metni.; Kemal Daşcıoğlu, "Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Buldanlı Memurlar" *Buldan Sempozyumu (23-24 Kasım 2006)*, s.561.

⁶Genç ve diğerleri, *a.g.e.*, s. 240-241.

1- Memurun kendisiyle babasının ismi, mahlas ve şöhreti,⁷ babası memur ise rütbesi, memur değil ise ne iş yaptığı, nereli olduğu, hayatta olup olmadığı, etnik kökeni ve tabiiyetinin ne olduğu, ailesinin hangi sülaleye mensup olduğu.

2- Memurun doğum yeri ve tarihi (Hicrî ve Rumî tarih).

3- Hangi okullarda öğrenim gördüğü, aldığı dersler, diplomasının (tasdikname, icazetname, şehadetname) olup olmadığı, bildiği yabancı diller⁸ ve basılmış kitap ve risalelerinin olup olmadığı.⁹

4- Devlet hizmetine ne zaman ve kaç yaşında girdiği, mülazemetle¹⁰ işe başlayıp başlamadığı, memuriyeti boyunca aldığı maaş ve harcırahı, bulunduğu memuriyetlerdeki işe başlama ve işten ayrılma tarihleri, aldığı rütbe ve nişanlar.

5- Devlet memurluğu süresince hakkında şikâyet olup olmadığı, görevini kötüye kullanıp kullanmadığı, yargılanıp yargılanmadığı, yargılandı ise ceza alıp almadığı.

Bu şekilde bulunan soruların karşısındaki boşluklar memurlar tarafından doldurulmaktadır.¹¹

Memurlar matbû' sicil varakasını kendi beyanlarına göre doldurduktan sonra verdikleri bilgilerin doğru olup olmadığı ilgili daire amirlerince tasdik edilmiştir. Memurlarla ilgili belgelerin asılları ya da onaylanmış suretleri görülerek iade edilmiştir. Böylece Sicill-i Ahvâl Komisyonu tarafından doğruluğu kanıtlanmış sicil dosyaları defterlere kaydedilmiştir. 1879-1885 yılları arasında, Sicill-i Ahvâl Komisyonu'na verilen biyografilerin önemli bir kısmı ise inceleme yapılmadan ve resmi bilgilerle doğrulukları kanıtlanmadan sicile geçirilmişlerdir. Bu yüzden de, memurlarla ilgili bilinmesi gereken pek çok nokta sicil kayıtlarında aydınlatılamamıştır. Biyografilerin bir başka kusuru ise memurların vukuat cetvellerinin sicil komisyonuna ulaşamaması ve bu yüzden sicillere ilave edilememesidir.¹² Fakat bu bilgilerin gerçek olup olmadığı arşiv kayıtlarından doğrulanabilir.

⁷ Kendisiyle babası bey midir, efendi midir, ağa mıdır, paşa mıdır; BOA, DH. SAİD. MEM, 1/9. (Dahiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdaresi Memur Sicil Zarfları)

⁸ Hangi lisanlarla kitâbet ve yahud yalnız tekellüm ettiği beyan olunmalıdır ancak tekellüm ve kitâbetiyle me'luf ve ma'ruf olmadığı lisanların usûl ve lugâtını adı bilmekle o lisanlarla tekellüm ve kitâbet ederim denilmeyüp okudum aşinâyım ve o lisanları tekellüm ve kitâbetle me'luf ve ma'ruf ise tekellüm ve kitâbet ederim denilmelidir.; BOA, DH.SAİD.MEM, 1/9.

⁹ Kütüp ve resâilden bâ ruhsat-ı resmîye tab' ve neşr olunduğu ihtira'at-ı fenniye ve sanaiye ve saire dair bâ berat-ı âli bir imtiyazı haiz olduğu halde hangi fenn ve sanata dair nerede ve hangi tarihte ihtira' etmiştir.; BOA, DH.SAİD.MEM, 1/9.

¹⁰ Stajyer.

¹¹ BOA, DH.SAİD.MEM. 1/9.

¹² Sanyıldız, a.g.e.,s.168.

1. Ordulu Memurların Doğum Tarihleri ve Aile Durumları

Makalemizde, Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki Dahiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdare-i Umumiyesi kataloğunda yer alan ve doğum yerleri *Ordu* olan memurlar ele alınmıştır. Söz konusu katalogda Ordu doğumlu 30 memur tespit edilmiştir. Bunun yanında yine aynı kayıtlarda Ünyeli 50,¹³ Fatsalı 5, Perşembeli 5, Mesudiyeli 1, Aybastılı 1 memur bulunmaktadır. Dahiliye Nezareti dışında Hariciye Nezareti, Şura-yı Devlet, Hazine-i Hassa sicil kayıtlarında ise incelediğimiz kadarıyla Ordulu memura rastlanmamıştır. Tetkik edilen belgeler neticesinde Ordulu memurlar hakkında açıklamalar ve tablolar yapılmıştır.¹⁴

Aşağıda Tablo 1'de de görüldüğü üzere sicil kayıtlarını incelediğimiz Ordu merkez doğumlu 30 memurun doğum tarihleri 1817 ile 1887 arasında değişmektedir.¹⁵ Bunların arasında doğum tarihlerine göre en eski memur 1817 doğumlu olan Hüseyin Hüsnü Ağa¹⁶ ve son memur ise 1890 doğumlu olan Hasan Rüşdü Efendi'dir.¹⁷ Ordulu 30 memurun 16'sının babalarının meslekleri bilinmemektedir. Memurların babalarına ait meslek grupları şöyledir: üçü çiftçi, üçü tüccar, ikisi esnaf, usta (*tüfekçi*), balıkçı, âlim (*ilmiye*), kaymakam (*emekli*). Babalarının lakâpları ise genellikle *ağa* ve *efendi* olarak kayıtlara geçmiştir. Bunun yanı sıra Ali Rıza Bey'in babası *bey*, Eyüb Sabri Efendi'nin babası *reis* unvanını kullanmaktadırlar. Yine sülâle isimlerine bakıldığında; memurların Ömerreisioğlu, Emirhacızade, Memişzade, Karaibrahimzade, Hasankadızade, Nalbandzade, Berberzade, Mollaibrahimzade, Hacıpehlivanzade ve Hacıhasanoğlu gibi Ordu'nun önde gelen ailelerine mensup olduğu görülmektedir. Memurlardan Abdülaziz Efendi, Ordu'nun Hapsamana¹⁸; Hüseyin Hüsnü Ağa,¹⁹ Hamidiye,²⁰ Mustafa Asım

¹³Sicill-i Ahval kayıtlarındaki Ünyeli memurlarla ilgili daha önce çalışma yapılmıştı. İrfan Dağdelen, *Sicill-i Ahvâl Defterlerinde Ünye Doğumlu Devlet Adamları*, Ünyeliler Derneği Yayınları, İstanbul 2004.

¹⁴Günümüzde Sicill-i Ahvâl Defterleri üzerine yapılmış ve yapılmakta olan pek çok çalışmalar vardır. Bu yayınlardan bir kaçını belirtmek de yerinde olacaktır. Bunlar; Ayhan Yüksel, *Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Osmanlı Döneminde Tirebolulu Memurlar(1879-1909)*, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2004.; Cengiz Çakaloğlu, "Sicill-i Ahval Kayıtlarına Göre Osmanlı Devleti'ndeki Manisalı Mülkî Amirler", *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S.25, Erzurum 2004, s.221-242.; Ahmet Ali Gazel, "Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı Dönemi'nde Görev Yapan Anamurlu Memurlar", *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 32, Erzurum 2007, s. 203-213.; Yunus Özger, "Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Bazı Yahudi Memurların Sosyo-Kültürel Durumları", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.4, S. 16, Kış 2011, s.381-401.; Ahmet Önder Kırıcı ve İrfan Yiğit, *Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı İmparatorluğunda Çorumlu Devlet Adamları*, Atalay Matbaacılık, Çorum 2011.; Sezai Balcı, "Osmanlı Devleti'nin Son Döneminde Silifkeli Memurlar", *Mersin Sempozyumu 19-22 Kasım 2008*, C.1, Mersin 2009, s.2149-2159.

¹⁵Makalemizde Rumi ve Hicri tarihleri Miladi tarihe çevirmek için TTK'nin <http://193.255.138.2/takvim.asp> (30.05.2012) linkinden yararlanılmıştır.

¹⁶BOA, *DH. SAİD.d.* 31/459. (Dahiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdare-i Sicil Defterleri)

¹⁷BOA, *DH. SAİD.d.* 189/26.

¹⁸İncelediğimiz dönem içerisinde, Hapsamana (Gölköy) nahiye statüsünde bulunmaktadır.; *Trabzon Vilayet-i Salnamesi*, 1292(1874), (Yay.Kudret Emiroğlu), Ankara 1995, s.175; *Trabzon Vilayet-i Salnamesi*, 1295(1877), (Yay.Kudret Emiroğlu), Ankara 1995, s.195; Orhan Kılıç, "18. Yüzyılın ilk Yarısında Trabzon Eyaleti'nin İdari Taksimatı ve Tevcihati", *Trabzon Tarihi Sempozyumu 6-8 Kasım 1998*, Trabzon Belediyesi Kültür Yayınları, Trabzon 1999, s.194.

¹⁹BOA, *DH. SAİD.d.* 31/459.

²⁰Hüseyin Hüsnü Ağa, *1233 senesi Muharremi'nde Trabzon müllhakatından Ordu kazası dahilinde Hamidiye nahiyesinde tevliüd etmiştir*. BOA, *DH.SAİD.d.* 31/459.; Hüseyin Hüsnü Ağa'nın sicil dosyasında görüldüğü üzere 19. Yüzyılın ilk yarısında nahiye statüsünde bulunan Hamidiye (Milas/Mesudiye), 302 tarihli Sivas Vilayeti

Efendi²¹ Bolaman nahiyesinden; Mehmed Emin Efendi,²² Ordu'nun Doğanlı köyünden ve Mehmed Şükrü Efendi,²³ Ordu'nun Karaağaç köyünden olup diğerlerinin hepsi Ordu merkez doğumludur. Ordulu memurlardan Bülbülciyan Artin Efendi²⁴ ve Karakin Efendi²⁵ Ermeni milletine mensuptur. Ordu'da Yahudi ve Rum memur bulunmamaktadır.

Memurun Adı	Doğum Tarihi	Babasının Adı	Babasının Mesleği
Hüseyin Hüsnü Ağa	1817	Hüseyin Ağa	Çiftçi
Halil Hilmi Efendi	1847	Mehmed Ağa	-
Abdülvahhab Efendi	1849	Hasan Efendi	-
Mehmet Emin Efendi	1853	Hüseyin Ağa	-
Abdurrahim Fazıl Efendi	1854	Hafız Mustafa Efendi	-
İsmail Hakkı Efendi	1857	Osman Efendi	-
Hacı Halil Efendi	1860	Hüseyin Efendi	Çiftçi
Mustafa Asım Efendi	1863	Dursun Efendi	-
Mehmed Besim Efendi	1864	Hüseyin Hakkı Efendi	-
Bülbülciyan Artin Efendi	1864	Erakil Ağa	Tüccar
Halil Kamil Efendi	1865	Mustafa Hicabi Efendi	Kaymakam (Emekli)
Aziz Efendi	1865	Abdullah Ağa	Çiftçi
Mehmed Tahir Efendi	1867	Osman Ağa	-
İbrahim Necati Efendi	1867	Ali Osman Efendi	-
Mustafa Hulusi Efendi	1868	İbrahim Edhem Efendi	Usta (Tüfekçi)
Halil Hilmi Efendi	1868	Halil Ağa	Balıkçı
Ali Rıza Efendi	1870	Hüseyin Ağa	-
Ömer Niyazi Efendi	1870	Osman Ağa	-
Mehmed Cemal Efendi	1870	Hüseyin Ağa	-
Mehmed Nurettin Efendi	1870	Mustafa Ağa	-
Abdülaziz Efendi	1872	Abdullah Ağa	Tüccar
Eyüb Sabri Efendi	1872	Ahmed Reis	-
Hasan Ali Efendi	1874	Mustafa Ağa	Esnaf
Osman Nuri Efendi	1875	Hüseyin Efendi	Âlim (İlmiye)
Mustafa Sami Efendi	1875	Mehmed Ağa	Esnaf
Mehmed Şükrü Efendi	1878	Hüseyin Ağa	-
Rüşdü Necdet Efendi	1881	Osman Efendi	-
Ali Rıza Bey	1885	Hasan Bey	-
Karakin Efendi	1887	Sercanyan Markar Efendi	Tüccar
Hasan Rüşdü Efendi	1890	Mehmed Ağa	-

Tablo 1: Memurların Doğum Tarihleri ve Aile Durumları

2. Ordulu Memurların Eğitim Durumları

Kayıtlarda memurların aldıkları eğitim üzerinde ayrıntılı olarak durulmaktadır. Memurların tamamına yakını ilköğrenimlerini o zamanın ilkokulu olarak adlandırılan sıbyân/ibtidaî mekteplerinde tamamlamışlardır. Sadece Ali Rıza Bey ile Osman Nuri Efendi okula gitmemişler, özel hocalardan hususi ders

Salnamesi'nde Karahisar-ı Şarki Sancağı'na bağlı beş kazasından biri olarak görülmektedir.; *Sivas Vilayeti Salnamesi*, 1302(1884), defa 13, Sivas 1302, s. 333.; Tahir Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, Başkanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2006, s.218.

²¹ BOA, *DH. SAİD.d.*, 70/291.

²² BOA, *DH. SAİD.d.*, 59/371.

²³ BOA, *DH. SAİD.d.*, 120/149.

²⁴ BOA, *DH. SAİD.d.*, 104/114.

²⁵ BOA, *DH. SAİD.d.*, 167/439.

almışlardır. İlk mekteplerde *esasî İslâmiyet olan mukaddime-i ulûm-ı diniye*,²⁶ *mebâdi-i ulûm-ı diniye*²⁷ olarak adlandırılan dersler okutulmuştur.

Sıbyân mekteplerini bitirenlerden sadece beşi ortaöğrenimlerine devam etmemiş, bunların dışında otuz memurun on sekizi Ordu Rüşdiye Mektebi'ne, Karakin Efendi Trabzon İdadisine²⁸ ve Bülbülciyan Artin Efendi de Hamidiye Ticaret Mektebine devam etmiştir.²⁹ Rüşdiye mekteplerini bitiren memurlardan, Ali Rıza Efendi ve Mehmed Nureddin Efendi Rüşdiye'yi *âlâ derecede*,³⁰ Trabzon İdadisini bitiren Ermeni Karakin Efendi'de *aliyyülâlâ derecede*³¹ şahadetnameler olarak başarılı bulunmuşlardır. Bunların yanında Abdurrahim Fazıl Efendi, Abdülvahhab Efendi ve Halil Hilmi Efendi'nin ortaöğrenimi ile ilgili bilgi verilmemiştir.

Ortaöğrenimini bitirenlerden üçü sadece medreseye, Mehmed Emin Efendi³² medrese ve Darülmualimin'e, İbrahim Necati Efendi³³ Mekteb-i Hukuk'a ve Ermeni Karakin Efendi³⁴ de Darülfünûn'a devam etmiştir. Medreseye devam edenlerden Mehmed Emin Efendi,³⁵ Çorlulu Ali Paşa Medresesi'ne diğerleri de muhtemelen Ordu'da mevcut olan bir medreseye devam etmişlerdir.³⁶ Medresede eğitim görenler, Arapça ve Farsça³⁷ ile Arabî'den İzhar ve Farsî'den Gülistan kitaplarını tahsil etmişlerdir.³⁸ Mehmed Emin Efendi, Çorlulu Ali Paşa Medresesi'nden icazetname almıştır.³⁹ Mustafa Asım Efendi⁴⁰, Beyazıt Cami-i Şerifi'nde Arapça dersi görmüş, Ali Rıza Bey⁴¹ de özel hocadan Arapça, Farsça ve

²⁶ BOA, *DH.SAİD.d.*, 31/459; 70/291; 97/191.

²⁷ BOA, *DH.SAİD.d.*, 130/217.

²⁸ BOA, *DH.SAİD.d.*, 167/439.

²⁹ BOA, *DH.SAİD.d.*, 104/114.

³⁰ BOA, *DH.SAİD.d.*, 90/453; 130/217.

³¹ BOA, *DH.SAİD.d.*, 167/439.

³² BOA, *DH.SAİD.d.*, 59/371.

³³ BOA, *DH.SAİD.d.*, 151/121.

³⁴ BOA, *DH.SAİD.d.*, 167/439.

³⁵ BOA, *DH.SAİD.d.*, 59/371.

³⁶ Ordu kazasında 1869 yılında 7 medrese mevcuttur. Bunların 2'si kaza merkezinde 5'i ise çevre köylerde bulunmaktadır. Kaza merkezinde bulunan medreseler, Osman Paşa Medresesi ve Eskipazar Medresesidir. 1903 yılına gelindiğinde kaza merkezinde yine bu iki medreseden başka medrese bulunmamaktadır, Kemal Saylan, *1868-1914 Döneminde Ordu Kazası*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon 2007, s.74; Yine Ordu'ya bağlı nahiye ve kazalardaki medreseler ise şunlardır: Perşembe'de Satılmış, Kozağzı, Çandır, Çeşmeönü-Kaleyanı ve Doğanlı medreseleri, Kumru'da Yenipınar medresesi, Ulubey'de Güzelyurt, Kardeşler(Sevdeşlü), Yukarıkızılın, Çon ve Bahaeddin Köyü medreseleri, Gölköy'de Karahasan Köyü, Çetirli Köyü ve Akçebel Köyü medreseleri, Kabataş'ta Karay Köyü ve Eceli Mahallesi'nde Cankara Medresesi, Ünye'de Taflancık, Kurna, Tekkiraz ve Karakuş medreseleri ve Fatsa'da Yeni Mahalle Medresesi'dir.; Engin Ayan, "Ordu Medreseleri", *Uluslararası Giresun ve Doğu Karadeniz Sosyal Bilimler Sempozyumu 9-11 Ekim 2008*, C.1, Önder Matbaacılık, Ankara 2009, s. 490-501.

³⁷ BOA, *DH. SAİD.d.*, 9/13; 9/75; 42/231.

³⁸ BOA, *DH. SAİD.d.*, 53/339.

³⁹ BOA, *DH. SAİD.d.*, 59/371.

⁴⁰ BOA, *DH. SAİD.d.*, 70/291.

⁴¹ BOA, *DH. SAİD.d.*, 140/303.

Fransızca dersleri almıştır. Darülfünûn'a devam eden Ermeni Karakin Efendi de yükseköğretimde başarı göstererek *aliyyülâlâ derecede* icazetname almıştır.⁴²

Okullardan mezun olan memurların Türkçenin dışında bildikleri diller için *Fransızcaya aşına ve Arabî ve Farişî tekellüm ve kitâbet eder* ifadeleri kullanılmaktadır. İncelenen otuz memurun dördü sadece Fransızca; biri Fransızca-Arapça-Farsça; biri Ermenice- Fransızca; biri İngilizce-Ermenice-Fransızca; biri Arapça-Farsça ve biri de sadece Arapça bilmektedir. Memur sicillerinde bazı memurların medresede ya da medrese dışında Arapça ve Farsça öğrenim gördükleri halde bu dillerde okuyup yazdıkları belirtilmemiştir.⁴³

Memurun Adı	İlköğretim	Ortaöğretim	Yüksek/Meslekî Öğretim	Bildiği Yabancı Diller
Abdurrahim Fazıl Efendi	Sıbyan	-	Medrese	-
Abdülaziz Efendi	İbtidai	Rüşdiye	-	-
Abdülvahhab Efendi	Sıbyan	-	Medrese	-
Ali Rıza Bey	-	-	-	Farsça-Fransızca Arapça
Ali Rıza Efendi	-	Rüşdiye	-	-
Aziz Efendi	Sıbyan	-	-	-
Bülbülciyan Artin Efendi	Ermeni mektebi	-	Hamidiye Ticaret Mektebi	Ermenice-Fransızca
Eyüb Sabri Efendi	-	Rüşdiye	-	Fransızca
Hacı Halil Efendi	Sıbyan	-	-	-
Halil Hilmi Efendi	Sıbyan	Rüşdiye	-	-
Halil Hilmi Efendi	Sıbyan	-	Medrese	-
Halil Kamil Efendi	Sıbyan	-	-	Arapça
Hasan Ali Efendi	Sıbyan	Rüşdiye	-	Fransızca
Hasan Rüşdü Efendi	Sıbyan	Rüşdiye	-	Fransızca
Hüseyin Hüsni Ağa	Sıbyan	-	-	-
İbrahim Necati Efendi	-	Rüşdiye	Mekteb-i Hukuk	-
İsmail Hakkı Efendi	Sıbyan	-	-	-
Karakin Efendi	Ermeni Protestan Mektebi	Trabzon İdadi-i Mülkisi	Darü'l-fünûn-i Osmanî	İngilizce Ermenice Fransızca
Mehmed Besim Efendi	Sıbyan	Rüşdiye	-	-
Mehmed Cemal Efendi	-	Rüşdiye	-	-
Mehmed Emin Efendi	Sıbyan	Rüşdiye	Dersaadet Çorlulu Ali Paşa Medresesi ve Darü'l-muallimin	Arapça - Farsça
Mehmed Nureddin Efendi	Sıbyan	Rüşdiye	-	-
Mehmed Şükrü Efendi	Sıbyan	Rüşdiye	-	-
Mehmed Tahir Efendi	Sıbyan	Rüşdiye	-	-
Mustafa Asım Efendi	Sıbyan	Rüşdiye	-	-
Mustafa Hulusi Efendi	-	Rüşdiye	-	-
Mustafa Sami Efendi	Sıbyan	Rüşdiye	-	Fransızca
Osman Nuri Efendi	-	-	-	-
Ömer Niyazi Efendi	Sıbyan	Rüşdiye	-	-
Rüşdü Necdet Efendi	İbtidai	Rüşdiye	-	-

Tablo 2: Memurların Eğitim Durumları

⁴² BOA, *DH. SAİD.d.*, 167/439.

⁴³ BOA, *DH. SAİD.d.*, 9/13; 9/75; 42/231; 53/339; 70/291; 123/179.

3. Ordulu Memurların Görevleri

Ordulu memurlar Sultan Abdülaziz ve II. Abdülhamit dönemlerinde çalışmışlardır. Memurların işe giriş yaşları 15-66 arasında değişmektedir. Memurların dördü 18, üçü 19 ve üçü 29 yaşlarında işe girmişlerdir. Memuriyete ilk giriş tarihi itibarıyla en yaşlısı Hüseyin Hüsnü Ağa'dır.⁴⁴ 66 yaşında işe girmiştir. Ordulu memurların 13'ü Ordu kazasında, 2'si İstanbul, 2'si Trabzon ve diğerleri ise Kastamonu, Suriye, Beyoğlu, Bandırma, Samsun, Sivas, Dedeoğlu, Perşembe, Erbaa ve Miyadin⁴⁵, de memuriyet hayatlarına başlamıştır. Ordu'da çalışmaya başlayanlar Tahrirat, Belediye, Tapu, Telgraf Merkezi, Rüşumat İdaresi ve Ziraat Bankası'nda işe girmişlerdir. Ordulu memurlar ağırlıklı olarak Ordu'da çalışmış olmakla birlikte Samsun, Giresun, Trabzon, Sivas, Rize, Gümüşhane, Amasya, Artvin, Kastamonu, İstanbul, Suriye, Kosova, Gümölcine, Tokat ve Sinop gibi Osmanlı coğrafyasının değişik yerlerinde görev almışlardır. Çalıştıkları kurumlar ise genellikle Düyûn-ı Umumiye İdaresi, Rüşumat İdaresi, Telgraf ve Posta Merkezi, Ziraat Bankası, Polis Teşkilatı ve Hükümet Konağı gibi yerlerdir.

Ordulu memurların 14'ü mülâzemeten yani maaşsız olarak memuriyet hayatına başlamışlardır. Memurların mülâzemet süresi 6 ay ile 6 yıl arasında değişmektedir. Mülâzemeten en az çalışan (altı ay) Abdurrahim Fazıl Efendi⁴⁶ ve en çok çalışan Abdülvahhab Efendi⁴⁷dir. Yine Halil Hilmi Efendi, iki kere mülâzemeten işe girmiştir.⁴⁸

Devlet hizmetinde bulunan memurların zaman zaman çalıştıkları kalemin ya da birimin lağvedilmesiyle veya tensikât sebebiyle açıkta kaldıkları ve bir süre sonra başka bir birime atandıkları da belgelerden anlaşılmaktadır. Yine belgelerden anlaşıldığı kadarıyla açıkta kalma süresi üç ay ile dört yıl arasında değişmektedir.⁴⁹

Ordulu memurların vazifelerini hakkıyla yerine getirdikleri sicillerin *umûr-ı memuresini hüsn-i ifâ etmekte olduğu, ifâ-yı hüsn-i hidmet eylediği, memuriyeti ifâyâ muktedir, umûr-ı memuresinden dolayı müttehim olmamıştır* gibi ifadelerinden anlaşılmaktadır. Yine bazı memurlara üstün hizmetinden dolayı nişanlar, gümüş ve altın liyakât madalyaları verilmiştir.⁵⁰ Bunların dışında memurların görevleri süresince soruşturma geçirdikleri ve ceza aldıkları görülmektedir. Hüseyin Hüsnü Ağa memleketine gittikten sonra geri dönmediği için maaşı kesilmiştir.⁵¹ İbrahim Necati Bey, Giritli Hasan ile Bakkal İstavrakı arasındaki bir davada memuriyetini kötüye kullandığı gerekçesiyle görevinden

⁴⁴ BOA, DH. SAİD.d, 31/459.

⁴⁵ Miyadin (Aşara/İşara); Zor Sancağı.; Nuri Akbayar, *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*, 2. Baskı, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul 2001, s.83,120.

⁴⁶ BOA, DH. SAİD.d, 42/231.

⁴⁷ BOA, DH. SAİD.d, 9/75.

⁴⁸ BOA, DH. SAİD.d, 9/13.

⁴⁹ BOA, DH. SAİD.d, 9/13; 31/459; 197/17; 152/417.

⁵⁰ BOA, DH. SAİD.d, 42/231; 72/63; 53/339.

⁵¹ BOA, DH. SAİD.d, 31/459.

alınmıştır. Fakat yürütülen soruşturmada sonra suçsuz olduğu anlaşıl原因 olarak görevine iade edilmiştir.⁵²

Memurun Adı	Memuriyete Giriş Yaşı	İlk Görevi	İlk Maaşı	Son Görevi
Abdurrahim Fazıl Efendi	19	Kastamonu Sancağı Meclis İdaresi Kalemî	Mülazemeten 20	Bahriye Nezareti Müsteşar Muavini
Abdülaziz Efendi	32	Dersaadet Emtia-i Ecnebiye Gümrüğü	Mülazemeten 150	Samsun Rüşumat Müdüriyeti Kolculuğu
Abdülvahhab Efendi	16	Ordu Kazası Tahrirat Kalemî	Mülazemeten 230	Perşembe Nahiyesi Vergi Kitabeti
Ali Rıza Bey	21	Suriye Vilayeti Nafia Komisyonu Başkitabeti	250	Suriye Vilayeti Nafia Komisyonu Başkitabeti
Ali Rıza Efendi	23	Ordu Kazası Belediye Kitabeti	200	Zabtiye Nezareti Heyet-i Tahkikiye Kitabeti
Aziz Efendi	20	Bab-1 Seraskeri Telgrafhanesi	Mülazemeten 285	Gümlücine Telgraf ve Posta Merkezi
Bülbülciyan Artin Efendi	31	Trabzon Düyûn-1 Umumiye Nezareti Tahrir Kalemî	Mülazemeten 300	Ordu Düyûn-1 Umumiye İdaresi Aşar Kitabeti
Eyüb Sabri Efendi	15	Ordu Kazası Tapu Kalemî	-	Ordu Kazası Pasaport Kalemî
Hacı Halil Efendi	25	Beyoğlu Polis Neferliği	300	Trabzon Polis Neferliği
Halil Hilmi Efendi	18	Bandırma Düyûn-1 Umumiye Merkezi	700	Marmara Düyûn-1 Umumiye Merkezi
Halil Hilmi Efendi	18	Ordu Kazası Tahrir Kalemî	Mülazemeten 200	Atina Kazası Vergi Kitabeti
Halil Kamil Efendi	20	Trabzon Vilayeti Polis Neferliği	300	İstanbul Polis 7. Bölüğünün 2. Sınıf Komiserliği
Hasan Ali Efendi	17	Ordu Telgraf Merkezi	142	Dersadet Postahanesi Suriye Hattı Posta Seyyar Memurluğu
Hasan Rüştü Efendi	19	Samsun Telgraf ve Posta Merkezi Memur Mülazımı	150	Samsun Postahanesi Muayene Memuru
Hüseyin Hüsnü Ağa	66	Maliye Hazinesi Veznedarlığı	100	Maliye Hazinesi Veznedarlığı
İbrahim Necati Efendi	29	Trabzon Merkez Bidayet Mahkemesi İcra Memuriyeti	540	Teke Sancağı Mahkeme Riyaseti
İsmail Hakkı Efendi	41	Ordu Rüşumat İdaresi	Mülazemeten 150	Ab-1 İslah Rüşumat Kolculuğu

⁵² BOA, DH. SAİD.d, 151/121.

Karakin Efendi	25	Sivas Vilayeti Bidayet Mahkemesi Müdde-i Umumi Muavini	1000	Sivas Vilayeti Bidayet Mahkemesi Müdde-i Umumi Muavini
Mehmed Besim Efendi	33	Dedeâğaç Jandarma Taburunun 4. Seyyar Bölüğü 3. Onbaşı	-	İnöz Kazası Tahsilat Müfettişliği
Mehmed Cemal Efendi	18	Perşembe Nahiyesi Ağnam Kitabeti	200	Ordu Kazası Nüfus Kitabeti
Mehmed Emin Efendi	40	Erbaa Kazası Rüşdiye Mektebi Muallimi	500	Erbaa Kazası Rüşdiye Mektebi Muallimi
Mehmed Nureddin Efendi	24	Ordu Kazası Belediye Kitabeti Vekaleti	100	Ordu Ziraat Bankası Sandığı Refik-i Evvelliği
Mehmed Şükrü Efendi	15	Ordu Telgrafhanesi	Mülazemeten 300	Sivas Vilayeti Telgraf ve Posta Merkez Müdüriyeti Muhabere Memuru
Mehmed Tahir Efendi	27	Ordu Kazası Ziraat Bankası Sandığı	Mülazemeten 250	Akçaabat Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kitabeti
Mustafa Asım Efendi	29	Tahrir ve Vergi İdaresi Muhasebe Kalemi	Mülazemeten 100	9. Daire Mal Kalemi Kitabeti
Mustafa Hulusi Efendi	29	Ordu Ziraat Bankası Sandığı	Mülazemeten 150	Ünye Ziraat Bankası Muhasebe Kitabeti
Mustafa Sami Efendi	18	Ordu Telgrafhanesi	Mülazemeten 380	Trabzon Vilayeti Telgraf ve Posta Müdüriyeti Kalemi Mukayyidliği
Osman Nuri Efendi	19	Miyadin Düyûn-ı Umumiye İdaresi Muvakkat Kolculuğu	150	Bolaman Düyûn-ı Umumiye Memurluğu
Ömer Niyazi Efendi	16	Ordu Kazası Tahrirat Kalemi	Mülazemeten 250	Bolaman Nahiyesi Kitabeti
Rüşdü Necdet Efendi	21	Ordu Kazası Tahrirat Kalemi	Mülazemeten 140	Ordu Kazası Tahrirat Kitabeti

Tablo 3: Memurların Görevleri

Sonuç

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde Sicill-i Ahvâl Defterleri'nde, görev yapan Ordu doğumlu memurların sayısı 30'dur. Sicill-i Ahvâl kayıtları diğer memurlarda olduğu gibi Ordulu memurların aile durumları, eğitimleri, devlete olan hizmetleri hakkında önemli bilgiler vermektedir. Bu kayıtlardan Osmanlı bürokrasisi içinde yer almış hemen hemen bütün devlet memurlarının, resmi olarak devlet eli ile tutulmuş kayıtlarını sağlam ve doğru bilgiler ile hayat hikâyelerini

bulmak mümkündür. Ayrıca Ordu'nun yerel ve aile tarihiyle ilgilenen kişiler için bu kayıtlar temel kaynak niteliğindedir.

Memurların mesleklerine ve maaşlarına bakılmak suretiyle ilgili zaman diliminde Ordu ve çevresinin sosyal ve ekonomik düzenine ve memurların içinde bulunduğu geçim şartlarına ulaşmak da mümkündür. Memurların aile ve soy kütüklerine bakılarak sosyal çevreleri ve statüleri hakkında da sicil kayıtlarından önemli bilgilere ulaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

1-Başbakanlık Osmanlı Arşivi

BOA, *DH. SAİD.d.*, 9/13, 9/75, 31/459, 42/231, 53/339, 58/85, 59/371, 70/239, 70/291, 72/63, 84/225, 90/453, 97/191, 98/85, 104/114, 120/149, 123/179, 125/55, 128/101, 128/367, 129/33, 130/217, 140/303, 151/121, 152/417, 167/439, 189/26, 191/126, 195/257, 197/17.
BOA, *DH.SAİD.MEM.*, 1/9.

2- Kitap ve Makaleler

Akbayar, Nuri, *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2001.
Ayan, Engin, "Ordu Medreseleri", *Uluslararası Giresun ve Doğu Karadeniz Sosyal Bilimler Sempozyumu 9-11 Ekim 2008*, C.1, Önder Matbaacılık, Ankara 2009, s. 488-501.
Çetin, Atilla, "Sicill-i Ahvâl Defterleri ve Dosyaları", *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 1992, s. 34-42.
Daşcıoğlu, Kemal, "Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Buldanlı Memurlar" *Buldan Sempozyumu (23-24 Kasım 2006)*, s.561-570.
Genç, Yusuf İhsan ve diğerleri, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, 2. baskı, İstanbul 2000.
Kılıç, Orhan, "18. Yüzyılın ilk Yarısında Trabzon Eyaleti'nin İdari Taksimatı ve Tevcihatı", *Trabzon Tarihi Sempozyumu 6-8 Kasım 1998*, Trabzon Belediyesi Kültür Yayınları, Trabzon 1999, s.179-192.
Kütükoğlu, Bekir, "Son Devir Osmanlı Biyografik Kaynakları", *Vekayi'nüvis Makaleler*, İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları, İstanbul 1994, s.211-216
Sarıyıldız, Gülden, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi(1879-1909)*, Der Yayınları, İstanbul 2004.
Saylan, Kemal, *1868-1914 Döneminde Ordu Kazası*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon 2007.
Sezen, Tahir, *Osmanlı Yer Adları*, Başkanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2006.
Sivas Vilayeti Salnamesi, 1302(1884), defa 13, Sivas 1302.
Trabzon Vilayeti Salnamesi, 1292(1874), (Yay. Kudret Emiroğlu), Ankara 1995.
Trabzon Vilayeti Salnamesi, 1295(1877), (Yay. Kudret Emiroğlu), Ankara 1995.

3- İnternet Kaynakları

<http://193.255.138.2/takvim.asp> (30.05.2012)

Ekler

Ek-1 Abdurrahim Fazıl Efendi'nin Sicil Dosyası (BOA, DH. SAİD.d, 42/231)

Hacıpehlivanzade Hafız Mustafa Efendi'nin mahdûmudur.

1270 senesi Zilhiccesi'nin 28'inde (21 Eylül 1854) Trabzon vilayetinde Ordu kasabasında tevellüd etmiştir.

Kastamonu'da Melek Hoca Sıbyân Mektebi'nde mukaddeme-i ulûm ve muallim-i mahsûsdan ve medresede Arabî ve Fârisî okumuştur. Türkçe kitâbet eder.

1289 senesi Zilhiccesi'nin 23'ünde (21 Şubat 1873) 19 yaşında iken mülâzemetle Kastamonu Vilayeti Meclis İdaresi Kalemine duhûl ve [12]90 senesi Cemazielahiresi'nin 23'ünde (18 Ağustos 1873) vilayet-i mezkure Mektubçu kalemi'ne nakil iderek şehir-i Receb-i şerifinin 11'inde (4 Eylül 1873) 200 kuruş maaş tahsis ve maaş-ı mezbur [12]91 senesi Saferü'l-hayrının 25'inde (13 Nisan 1874) 50 kuruşa ve şehir-i Şaban-ı şerifinde (Ekim

1874) 70 kuruşa Zilkadesi'nde (Ocak 1874) 95 kuruşa ve [12]92 senesi Rebiülevveli'nde (13 Nisan 1875) 110 kuruşa ve şehr-i Ramazan-ı şerifi guresinde (1 Ekim 1875) 300 kuruşa iblâğ ve uhdesine Sinop Sancağı Müsevvidliğiyle makamât-ı âliye Baş Müsevvidliği ihale olunub [12]94 senesi Zilkadesi'nin 7'sinde (15 Ekim 1877) maaşı 310 kuruşa ve memuriyeti [12]97 senesi Cemazielevveli'nde (13 Nisan 1880) 520 kuruş maaş ile Meclis-i İdare-i Vilayet Başkitabeti'ne terakki eylemiş ve [12]99 senesi Muharremü'l-haramı guresinde (22 Kasım 1881) başkaca 400 kuruş maaş ile Vilayet Gazetesi Başmuharrirliği ilave-i memuriyet edilerek Şaban-ı şerifinin 25'inde (12 Temmuz 1882) muharrirlikten istifafen munfasıl ve 1301 senesi Rebiülevveli'nin 4'ünde (3 Ocak 1884) başkaca 200 kuruş maaş ile saniyen mezkûr muharrirliğe memur olub [1]303 senesi Rebiülevveli'nin 26'sında (2 Ocak 1886) meclis-i mezkûr kitabetinden ve şehr-i mezburun 28'inde (4 Ocak 1886) muharrirlikden istifafen infisal eylemiş ve Cemazielahiresi guresinde (7 Mart 1886) 400 kuruş maaş ile Bahriye Nezaret-i Celilesi Mektubi Kalemi hülefahğına tayin ve şehr-i Ramazan-ı şerifinin 25'inde (27 Haziran 1886) 200 kuruş ve [1]304 senesi Cemazielevveli'nin 20'sinde (14 Şubat 1887) 400 kuruş zam ile maaş-ı mezkûr 1000 kuruşa iblâğ kılınmış ve uhdesine [1]305 senesi şehr-i Ramazan-ı şerifi guresinde (12 Mayıs 1888) başkaca 350 kuruş maaş ile idare-i mahsusa Tahrirat Başkitabeti ve [1]306 senesi Muharremü'l-haramının 7'sinde (13 Eylül 1888) kalemi mezbur müdürüyeti tefviz olunub şehr-i Şevvali'nin 7'sine kadar (6 Haziran 1889) maaş-ı halisi olan 1000 kuruş ile istihdam edilerek selefinin tekaüd muamelesinin ikmaline mebni tarih-i mezkûrdan itibaren 2250 kuruş maaş tahsis edilmiştir 1301 senesi şehr-i Receb-i şerifinin 7'sinde (3 Mayıs 1884) rütbe-i saliseye ve [1]304 senesi Zilkadesi'nin 10'unda (31 Temmuz 1887) rütbe-i saniye sınıf-ı sanisi ve [1]306 senesi Cemazielevveli'nin 6'sında (8 Ocak 1889) dördüncü ve [1]307 senesi şehr-i Ramazan-ı şerifinin 29'unda (19 Mayıs 1890) tebdilen üçüncü rütbelerden Mecidî nişân-ı zîşanına ve [1]308 senesi şehr-i Receb-i şerifinin 3'ünde (12 Şubat 1891) gümüş Girid madalyasına ve [1]309 senesi Muharremü'l-haramının 21'inde (27 Ağustos 1891) terfien rütbe-i saniye sınıf-ı mütemyizine nail olmuştur.

Bahriye Nezaret-i Celilesi mektubçuluğundan muharrer mülahazada muma-ileyhin ifadâtı hakikate muvafık buyurulduğu gibi Mektubi Kalemi Müdüriyeti'nde ve idare-i mahsusa Tahrirat Kalemi Başkitabeti'nde ibraz-ı rüyet ve kar-güzarı etmekte olduğu ve erbab-ı ehliyet ve istikametden ve hüsn-i ahlak ve sîret ashâbından idüğü tenmik ve nezaret-i müşarun-ileyhadan dağı mülahaza-i mezkûr tasdik edilmiştir.

Kastamonu Vilayeti Mektubçu Kalemi hülefahğıyla Meclis-i İdare-i Vilayet Başkitabeti'nde ve iki defa Vilayet-i Gazetesi Muharrirliği'nde müddet-i istihdamıyla kemiyet maaşatına zamaimin miktar ve tarihlerine ve berait-i zimmet ve hüsn-i hizmetine dair istidanamesi zirine vilayet-i merkume muhasebesinden mahrec kayd suretiyle Matbaa Müdüriyeti ve Meclis-i İdare-i Vilayet mazbata ve şهادetnamelerinin ve rüyet-i mezkure ruus-ı hümâyûn ve nişân-ı zîşanlar ve madalya berat-ı âlilerinin nezaret-i müşarun-ileyha mektubçuluğundan musaddak suretleri varakasına rabt edilmiş ve Bahriye Nezaret-i idare-i mahsusaya aid hizmetlerde müddet-i istihdam ve maaşatının zamaim tarihleriyle kemiyeti nezaret-i müşarun-ileyhanın tezkire-i cevabiyesine merbut ve idare-i mezkure ve Bahriye Muhasebecilikleriyle yoklamadan mahrec iki kıta kayd pusulasından anlaşılmışdır. 10 C.[Cemazielahir] 1310 (30 Aralık 1892)

Muma-ileyh ehliyet ve hüsn-i hizmetine mebni 1310 senesi şehr-i Cemazielevveli'nin 26'sında (16 Aralık 1892) üçüncü rütben Osmânî nişân-ı zîşanı ihsân buyurulmuştur.

Muma-ileyh hüsn-i ifâ-yı vazifede ikdâmına mebni 1311 senesi şehr-i Receb-i şerifinin 15'inde (22 Ocak 1894) terfien rütbe-i ûlâ sınıfı sânisî tevcih buyurulmuştur.

Mir-i muma-ileyhin maaşı sene-i merkume Şevvali'nin 7'sinde (13 Nisan 1894) 2500 kuruşa iblâğ edildiği nezaret-i müşarun-ileyha sicil şubesinin 6 Nisan [1]316 (19 Nisan 1900) tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir mir-i muma-ileyh ehliyet ve liyâkatine mebni sene-i merkume Zilkadesi'nin 8'inde (13 Mayıs 1894) altın Girid madalyası ihsân buyurulmuştur mir-i muma-ileyhin 1312 senesi Recebi'nin 17'sinde (14 Ocak 1895) 2750 kuruşa iblâğ ve 1313 senesi Zilhiccesi'nin 11'inde (24 Mayıs 1896) ikinci rütbeden Mecidî nişân-ı zîşanı ihsân buyularak maaşı 1314 senesi Şevvali'nin 9'unda (13 Mart 1897) icrâ kılınan öşr-i tecilâtda 2475 guruşa tenezzül eylediği mezkûr vukuat pusulasında gösterilmiştir mir-i muma-ileyh 1317 senesi Ramazanı'nın 24'ünde (26 Ocak 1900) 4000 kuruş maaşla nezaret-i müşarun-ileyha mektubçuluğuna tayin buyurulmuştur.

Muma-ileyhe 1314 senesi Zilkadesi'nin 23'ünde (25 Kasım 1897) Yunan Muharebe Madalyası ihsân buyurulduğu 13 Tesrinievvel [1]325 (26 Kasım 1909) tarihli vukuat pusulasında muharrerdir.

Muma-ileyhin ber-vech-i muharrer ilâve-i memuriyet olarak bulunduğu idare-i mahsusa Tahrirat Başkitabeti'nden Mektubçuluğuna tayinine mebni 13 Kanunisani [1]315 (25 Ocak 1900) tarihinde keff-i yed eylediği ve almış olduğu maaşatın yüzde beşleri tevkif ve askeri ve tekaüd sandığına irsal kılındığı mezkûr pusulasında gösterilmiştir.

Muma-ileyhin mesai-i rüyet-mendânesine mebni 1318 senesi Muharremi'nin 5'inde (5 Mayıs 1900) tebdiliyle ikinci rütbeden nişân-ı âli-i osmânî ihsân buyurulmuştur.

Müşarun-ileyhe mesai-i rüyet-mendânesine binaen sene-i mezbure Rebiülahiri'nin 27'sinde (24 Ağustos 1900) terfien rütbe-i ûlâ sınıf-ı evveli tevcih buyrulmuştur.

Müşarun-ileyhin hüsn-i hizmet ve sadakatine mebni maaş-ı merkume Şabanı'nın 22'sinde (15 Aralık 1900) bi'l-istizân şeref-sadır olan irade-i seniyye mucebince 5000 kuruşa iblâğ ve [1]319 senesi Şabanı'nın 21'inde (3 Aralık 1901) altın Hicaz Timur Yolu madalyası ihsân buyrulduğu mezkûr vukuat pusulasında beyan kılınmıştır.

Müşarun-ileyhin Hicaz Timur Yolu Komisyonu'nun ibtida-yı tesisi olan [1]318 senesi Muharremi guresinde (1 Mayıs 1900) haftada iki gün devam etmek üzere fahrî ve ilave-i memuriyet suretiyle mezkûr komisyonun muamelat-ı tahririyesine memur olarak 1 Teşrinisani [1]316 (14 Kasım 1900) tarihinden itibaren ba irade-i seniyye kendisine Hicaz Timur Yolu akçesinin şehir-i mecidilerinden 600 kuruş araba ücreti tahsis ve ita olunduğu ve mezkûr komisyon azasının birer suretle dağılmasından dolayı ücret-i memurenin gaye Haziran [1]324 (13 Temmuz 1908) tarihinde kat' edildiği ve mezkûr Hicaz Timur Yolu'nun Medine-i Münevvere'ye isâliyle icra kılınacak resm-i küşadıda hazır bulunacak zevat yanında müşarun-ileyhin dahi bulunması mezkûr komisyonun 28 Haziran [1]324 (11 Temmuz 1908) tarihli tezkiresiyle tebliğ olunan irade-i seniyye muktezâsından bulunduğu halde mazeret-i vücudiyesine mebni mahal-i mezkûreye gidemediği tahkikat-ı vakıadan anlaşıldığı salifü'l-beyân vukuat pusulasında mündericidir.

Müşarun-ileyhe Hicaz Timur Yolu Kosmiyonu hizmet-i kitabetini ifâ etmesine mebni 1320 senesi Cemazielevveli'nin 26'sında (21 Ağustos 1902) rütbe-i balâ tevcih buyrulmuştur.

Müşarun-ileyhe 1322 senesi Cemazielahiresi'nin 10'unda (22 Ağustos 1904) tebdilen birinci rütbeden Mecidî nişân-ı zîşanı ve Recebi'nin 5'inde (15 Eylül 1904) altın liyâkat madalyası ihsân buyrulup maaşı bi'l-istizân şeref-sadır olan irade-i seniyye mucebince 1324 senesi Saferi'nin 9'unda (4 Nisan 1906) 6400 kuruşa iblâğ ve [1]327 senesi Şabanı'nın 15'inde (1 Eylül 1909) umûm sırasında daire-i bahriyede icra kılınan tensikât ve teşkilât da mektubculuk unvanı Bahriye Nezareti Müsteşar Muavinliği'ne tahvil ve maaşı 5000 kuruşa tenzil edilerek maaşıyla mezkûr muavinliğe tayini hususuna bi'l-istizân Ramazan'ın 6'sında (21 Eylül 1909) irade-i seniyye şeref-sudur buyrulduğu 12 Eylül [1]325 (25 Eylül 1909) tarihli tezkire-i samiyeye atfen mezkûr 13 Teşrinievvel [1]325 (26 Ekim 1909) tarihli vukuat pusulasıyla bildirilmiştir.